

Dandanes stavi moderna kultura visoke zahteve, celo vrsto težkih problemov naj bi se rešilo. Gotovo je: če hočemo en del teh problemov ugodno rešiti, leži to v vzgoji naše mladine. Iz tega visokega pomena šole za narod sledi, da mora biti družabno stališče učitelja tako, da bo lahko izpolnil vse pogoje, ki se mu stavijo in tako so Vaše zahteve, dragi mladi prijatelji, upravičene, če kličete po primerni izobrazbi in predvsem po osvoboditvi od starih tradicij; da se lahko prosto posvetite izobrazbi, poštenega, veselega, značajnega roda, ki se bo zavedal svoje odgovornosti. Pozdravljam Vas torej prav presrečno k Vašemu zborovanju, pozdravljam Vas kot sobojevnike pri velikem, lepem delu, dvigniti potom vzgoje naše mladine duševno in moralno moč slovenskega naroda. Naj bi bil Vaš sestanek prav presrečen, naj bi rodil došti zlahitnega sadu za naš narod in bil končno za Vas in za nas začetek boljših časov! (Hrupno odobravanje.)

Končno je govoril še g. Vesenjāk, urednik „Sloge“, ki je razpravljal o nalogi vzgojevalčev. Poudarjal je gospodarske in duševne potrebe ljudstva. Per aspera ad astra! Tako naj stopa slovenski napredni učitelj! (Ploskanje.)

S tem je bilo zborovanje končano, in tov. Sivec ga zaključil z apelom, naj ostane vsem vsi zvesti svojim idealom!

Po zborovanju.

Tekom popoldneva so si idealni in deloljubni naši mladi tovariši in tovarišice ogledali Ljubljano in njene zanimivosti, Učiteljsko tiskarno, umetniško razstavo itd., zvečer pa so se zbrali na vrtu pri „Novem svetu“.

Koncert pri „Novem svetu“.

Po vrednem delu in zborovanju so napravili naši tovariši-abiturienti tudi nekaj zabave in razvedrila sebi in drugim. Priredili so navečer koncert pri „Novem svetu“. Vrt, na katerem se je vršil, je eden največjih v Ljubljani, a za ta večer je bil pre-majhen; toliko občinstva se je zbralo na njem. Preverjeni pa smo, da niti enemu izmed mnogobrojnih posetnikov koncerta ni bilo žal, da se ga je udeležil, vse je bilo popolnoma zadovoljno in vzradoščeno z užitkom, ki so ga nam nudili ta večer naši tovariši-abiturienti.

Nastopil je salonski orkester, sestavljen iz samih bivših učiteljskihnikov, ki je vsak zase mojster na svojem instrumentu. Inteligenca in znanje sodelujočih se je zrcalila v pravem razumevanju skladbe, ki so jih izvajali, v izbornem prednašanju, dobrem niansiranju, sploh v finesi, ki so ž njo impo-nirali poslušalcem. — Nastopili so s „Sokolsko koračnico“ in se z njo takoj predstavili občinstvu kot nositelji in gojitelji sokolske ideje in zdi se nam, da je aplavs, ki je zagrmel po izvršitku skladbe, izražal v prvi vrsti vsestransko odobravanje tega, da je mladi učiteljski naraščaj pokazal prav s „Sokolsko koračnico“ neustrašeno pred vsem svetom svoje napredno mišljenje. Za „Sokolsko koračnico“ je prišlo še mnogo točk, ki so jih izvajali z vso preciznostjo, kar je občinstvo priznavalo za vsako skladbo z živahnim ploskanjem. Nad vse lep pa je bil solo, ki ga je igral prav mojstrsko tov. abiturient Kernc. Na klavirju ga je spremljal tov. abiturient Schweiger. Kernc je umetnik na goslih in ima ta instrument popolnoma v oblasti. Glasovi, ki jih on iz- vablja goslim, delajo globok vtisk na po- slušalca, in Kernčeva duša govori po teh magičnih zvokih z dušo poslušalca. Tudi Schweiger nam je znan kot izboren pianist; spremljeval ga je najboljši in pokazal svoje umetniško glasbeno čuvstvovanje. Med god- benimi točkami se je vršilo tudi petje. Tudi pevci so vrlo reševali svojo nalogo in zapeli več zborov v popolno zadovolnost poslušalcev. Po končanem vzporedu se je začel ples, ki se ga je udeleževal mladi svet z vso vnemo in vstrajnostjo. K zabavi je pripomogla veliko tudi šaljiva pošta, ki se jo je občinstvo posluževalo v največji meri. Tu je kar švigalo pisem iz Kurje vasi v Kravjo dolino, v Nemški rut in bogve kam še po slovenskem svetu. Pismonoša je letal od mize do mize kakor — no, kakor sploh letajo pismonoše. — Lep večer je bil v vsakem oziru! Poset nepričakovano

dober, vzpored srečno izbran in izorno izveden, občinstvo popolnoma zadovoljno — do polnoči ni še skoro nihče zapustil vrta — gmotni uspeh je bil tudi ugoden, ker se je nabralo s prostovoljno vstopnino in pa prodajo cvetic precej kron — tudi družba C. M. bo imela nekaj od tega, raz- pečalo se je ta večer mnogo razglednic in narodnih kolkov. Vsestransko torej bi bili zadovoljni samo — samo, če bi ne bilo naše vlade! Ta velemodra, res občudovanja vredna vlada je prepovedala vsak — govor! Govoril bi rad prof. Jug, poslanec dr. Novak, Ribnikar in drugi — pa nihče ni smel. Go- vorili bi radi abiturienti in abiturientke, da bi dali duška svojim polnim dušam, a ne- usmiljena mačeha — vlada je tem mladim ljudem na tak večer velevala: Molči! Gosp. Schwarz! Ali nisle bili vi nikdar mladi? Saj ste vi — mislimo vsaj — svoj čas tudi maturirali in se ne spominjate več, kako vesel, kako srečen je človek ko ima matu- ritetno izpričevalo v žepu, kako sanjari poln idealov o bodočnosti, kako polna najblaže- nejših čuvstev je duša njegova! In takrat ko bi človek objel ves svet in ves svet pritisnil na prsi svoje — takrat naj bi človek ne govoril?! In tisti, ki prepove mlademu abiturientu govoriti v takem trenutku — da ne rečemo drugega — nima srca! Geh' in's Kloster Schwarz!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Jubilejska samopomoč. Odbor je imel dne 18. t. m. pri tovarišu predsedniku F. Ks. Trošt u na Igu svojo letno sejo. — Koncem XII. upravne dobe šteje društvo 235 članov. Dohodkov je bilo . . . . . 3555:10 K Stroškov je bilo . . . . . 2981:69 .

Ostane . . . . . 593:41 K

Imovine je 8052:99 K, ki se je pomno- žila za 639:34 K. Po odbitku 470 K za prvi slučaj smrti znaša čista imovina 7582:99 K. — Odbor sklepe, da se dolžniki opozore na § 4. č) in na posledice § 9. d) društvenih pravil. Izreče se obžalovanje, da je za tako važno društvo tako malo zanimanja. — Tov. pred- sedniku, ki je obenem blagajnik, se izrazi za- hvala za vzorno in pošteno delovanje. Od- borniki mu izreko veselje, ker se je pozdravil od nevarne bolezni, da mu bo kmalu mogoče vse ojačene moči posvetiti vsestranskemu člo- vekoljubnemu delovanju! Fiat!

Slovensko učiteljsko društvo v Istri.

Odbor je imel 13. t. m. sejo in je sklenil, da bo izredni občini zbor prve dni oktobra. Določil je, da pridejo v razpravo sledeče točke:

1. Drugi odstavek § 16. dež. zakona z dne 30. marca 1870, št. 20.
2. § 18. dež. zak. z dne 30. marca 1870, št. 20. K tej točki so naprošeni vsi voditelji, da v kratkem društvenemu predsedniku dopo- šljejo odgovore na sledeča vprašanja:
  - a) Koliko znaša dosedanji pavšal?
  - b) Kaj je dolžan oskrbovati voditelj za pavšal? (Snaženje, kurjavo, ali je kurivo posebe plačano, svečava, tiskovine, kreda, goba, črnilo itd.)
  - c) Koliko m³ meri sama, oziroma same učne sobe?
  - d) Koliko merijo drugi šolski prostori (veže, stranišča, stopnice, konferenčna soba itd.)?
  - e) Je li voditelj dovoljen s sedanjim pav- šalom, ako ne, zakaj ne?
  - f) Za koliko naj bi se zvišal pavšal, da bo odgovarjal sedanjim razmeram?
  - f) Ako bi se pavšal določil od m³, katera cena bi bila primerna za učne sobe in katera za druge šolske prostore?

Vsi voditelji so naprošeni, da čim prej odgovore na ta vprašanja, da bo mogel ure- diti odbor vso zadevo pravočasno.

Dalje se je prepričal odbor, da so mnogi člani pozabili na dolžnosti, ki jim jih določuje § 7. društvenih pravil.

Tudi ono učiteljsko, ki ni še učlanjeno, opozarja odbor, da so dandanes organizovani vsi stanovi. Organizovani so delavci, obrtniki, uradniki in celo milijonarji imajo svoje orga- nizacije, a kako more živeti učiteljsko brez organizacije? Zato opozarja odbor, da „Slo- vensko učiteljsko društvo v Istri“ ni nikako okrajno učiteljsko društvo, pač pa je društvo za vse slovensko učiteljsko javnih ali zasebnih visokih, srednjih in ljudskih šol ter otroških vrteev v Istri! A. U r b a n č i č, t. č. pred- sednik.

Književnost in umetnost.

Izvestje I. mestne petrazredne deške ljudske šole, strokovne nadaljevalne šole za mehansko-tehniške obrti in trpovske gremialne nadaljevalne šole v Ljubljani za šolsko leto 1910—1911. — Na svetlo dal šolski vodja J a k o b D i m n i k. — Vsebinska: 1. Osem- desetletnica cesarjevega rojstva in godu. 2. Kontrolne knjižice. 3. Vzgojna naloga trgov-

skih in obrtnih nadaljevalnih šol. 4. Šolska poročila. — V Ljubljani 1911. — Založilo šolsko vodstvo. Natisnila „Učiteljska tiskarna“. — Str. 62. — Iz tu navedene vsebine je raz- vidno, da se to izvestje temeljito razlikuje od drugih takih publikacij, zato pa ima tudi svojo vrednost. Izvestje dobe v roke učenci, iz njega ne spoznajo le sestave in uprave svojega učnega zavoda, nego dobe tudi vpogled v delo in pri- zadevanje učnega osebja. Zato pa ni izvestje le informativnega, ampak je tudi vzgojnega značaja. In to je pravilno! Naj bi bila temu izvestju po bogati vsebini in lepi obliki vsa druga izvestja enaka!

Politiški pregled.

* Cesar je otvoril dne 18. t. m. državni zbor s prestolnim govorom, kjer je pasus tudi o šolstvu, govoreč o vzgojni nalogi ljudske šole. Vbodoče pa se bo morala šolska mladina temeljiteje seznanjati s praktičnimi zahtevami gospodarskega življenja. Iz modernih raziskov- vanj in učnih metod izvirajo nove potrebe za visoke šole in njih učne osebe. Za ustanovitev italijanske pravne fakultete bo vlada kmalu predložila načrt zakona.

* Državni poslanci za učiteljsko. V nemškem „Nationalverbandu“ je posl. P a c h e r izprožil akcijo o rešitvi učiteljskega vprašanja.

Srednješolski vestnik.

** Odobrena učna knjiga. Naučno ministrstvo je z razpisom z dne 23. junija 1911, št. 24.861, odobrilo prof. Juvančičevo „Učno knjigo francoskega jezika, II. del.“

** Kot hospitantinja v prvi razred slovenske gimnazije v Gorici se je oglasila letos tudi hčerka nadučitelja M e r l j a k a iz Batuj. Izpit je prebila z dobrim uspehom. V lanskem prvem razredu je bila hospitantinja hči ravnatelja Tominška, ki je končala prvi razred z odliko

** Na višji realki v Celovcu je bilo letos 424 učencev, in sicer 406 Nemcev, 8 Slovencev, 7 Italijanov, en Čeh, en Poljak in en Oger.

** Matura na c. kr. državni realki v Idriji. Ustne izkušnje so se vršile pod predsedstvom c. kr. dež. šolskega nadzornika Franciška Hubada od 12. do 14. t. m. K izkušnjam je bilo pripušenih 20 kandidatov. Od teh je dobil izpričevalo zrelosti z odliko eden, izpričevalo zrelosti 17, dva kandidata pa sta bila reprobirana, in sicer eden na pol leta, eden pa na celo leto.

Učiteljski konvikt.

Letnino so plačali p. n. tovariši in to- varišice: Simon Gajšek, Fran V a d n a l, Friderika Z e c h n e r, Ludovik K o k o t, Hermina B r a š i č in Ivan P r e ž e l j, vsi iz Dobove pri Brežicah. Anton S t r e s in Albiua G e r ž e l j, oba iz Cerknega na Goriškem. Hvala!

Darovi. Neimenovan po g. dr. K. Trillerju 10 K; tvrdka Gričar & Mejač v Ljubljani 20 K; Fran Zagorec iz Bele- cerkve in tovariši: Kilar, Marok, Lekse, Vozel, Kavčič in Zagorec 6 K s pripomnjo:

Skor zastoj smo se peljali za konvikt zato plačali pet kron gospodu Pehaniju za „lon“. V družbo Francel je prišel, še eno krono k tem prišel.

Kranjske vesti.

— Dobrepolskega Štruklja je glas- som dopisa v „Slov. Narodu“ z dne 3. junija t. l. na volilnem, od neodvisnega kan- didata Iv. Puclja sklicanem shodu (28. maja t. l.) v Dobrepoljah župan občine Kompolje, F. M u s t a r, imenoval nič več in nič manj kot — nesramnega lažnjavca! — To se je zgodilo v prisotnosti najmanj 300 mož volilcev, t. j. očetov otrok, ki so iz- ročeni in direktno ali indirektno pouče- vanje in vzgojo moža, ki je hudo psovko mirno vtaknil v žep. Vsak drug človek, ki količkaj gleda na svojo osebno čast in si je količkaj v svesti, da je tako očitane neosnovano, bi iskal sodnijskega zado- sčenja ali vsaj poslal popravek na podlagi znanega § 19., s pomočjo katerega se lahko vsako resnico izpremeni v laž in vsako laž v resnico. A zgodilo se ni niti eno niti drugo, dasi je že potekel postavni rok za vlaganje takih tožb! — Štrukelj je tajnik Slom. Zveze. Tajnik pa je duša društva. In vendar bo s takim moral- nim madežem zaznamovana du- ša lahko nemoteno še nadalje opravljala svoje posle! — Nov dokaz, kake baže značaji dičijo našo Slomškarijo in kakšni ljudje tvorijo dandanes prvo in edino oblast, na katero se pri oddaji služb, podeljevanju nagrad j. t. d. edino opira večina dež. šol. sveta! Škandal!

— Okrajna učit. konferenca za okraj Ljubljanska okolica se je vršila v soboto, 15. t. m., v „Mestnem domu“ v Ljubljani pod vodstvom g. c. kr. okr. šol. nadzornika, ravnatelja Fr. Gabrška. Nad- zornik je imenoval za svojo namestnico g. Levstikovo. Zapisnikarja sta bila I. Tav- žel in Černe. Nadzornikovo poročilo je bilo jedrnato, poučljivo — a vendar pre- dolgo. Trajalo je nad dve in pol ure. Ali bi ne mogel g. nadzornik svojega poročila okrajšati, da bi ne mučil učiteljstva, ki je moralo po trudapolnem delu sedeti v zbo- rovalni dvorani — samo s presledkom pol ure — od 9. ure zjutraj do 5. ure popol- dne!? To ni konferenca, to je morija! Predavatelj sadjarski nadzornik g. Humek je poročal o preuredbi šolskih vrtoev, o pravilni vzgoji sadnega drevja, o sprav- ljanju sadja itd. cele tri ure. Res je, da je bilo njegovo poročilo dobro sestavljeno, da je nasvetoval marsikaj koristnega — a vse to bi bil gospod poročevalec lahko bolj ob kratkem napravil. Videti je bilo, da je prebral mnogo sadjarstvo zadeva- jočih knjig in da se je pošteno potrudil zadostiti svoji nalogi. Marsikomu pa ni ugajal nasvet, da naj se otroci ne uče cep- ljenja v šolski sobi. Ponavljalna šola je v zimskem času. Vsakemu bo jasno, da se naj otroci ponavljalne šole uče cepljenja v šolski sobi, ker je zunaj še sneg. Cep- ljenje v rokah pa je tudi jako pripravno, urno in nazorno. Priznamo pa, da nas njegovo poročilo res ni dolgočasilo, ker ni bilo suhoparno. Poročevalec Fr. Lavti- žar, nadučitelj v Šiški in nadzornik „in spe“, je poročal o podrobnem načrtu za prirodo- pis in prirodoslovje in je konferenca njegov elaborat odobrila. — Volitev v stalni odbor je končala s teme- ljitim porazom Slomškarijev. Dobili so 36—40 glasov, izvoljeni pa po 65—71 gla- sov. Za to volitev se je zlasti trudil Mi- helič, Lavtižar, Ravnihar (deželni poslanec in nasprotnik povišanja učiteljskih plač — katerega je pa skoro vse učiteljsko igno- riralo) Bajec iz Št. Vida, baje tudi hči g. nadzornika, in druge kapacitete Slom- škarije. A ogromna večina učiteljstva je pokazala, da se ne ogreva za Slomškarijo, da ostane zvesta sama sebi in svojim ide- alam — da ostane značajna! Konferenca učiteljstva Ljubljanske okolice imajo to prednost pred drugimi, da trajajo najdalje — kar pa ni šolstvu niti učiteljstvu v ko- rist. Nekateri Slomškariji so se prav pridno sukali okolo g. nadzornika, da bi bili po- hvaljeni ali kaj! Le ne preveč klečepla- zenja „prijatelji“! Ste že pri korih, kar vas je; značajno učiteljsko pa vas s po- milovanjem — prezira! Za Slomškarijo je Ljubljanska okolica izgubljena!

— Gospod nadzornik A. Maier v Ljubljani. Znamenaja kažejo, da se je tudi gospoda nadzornika Maierja polotila neke posebne vrste nervoznost, ki jo izkuša po- miriti z neosnovanim zbadanjem napred- nega učiteljstva. Izza znane inšpekcije na cesti smo bolnemu gospodu dali mir, upa- joč, da bo vračal enako z enakim. Ker pa sedanja znamenaja govore drugače, bo treba tudi nam izpremeniti molk v besedo, ker ne maramo nikomur nič dolžni ostati! Bodi torej!

— Ženi Seunigova †. Ko se je poslavljalo šolsko leto 1910/11, se je mo- rala posloviti od življenja naša ljubljena koleginja, gđ. Ženi Seunigova. Blaga po- kojnica je bila rojena 27. decembra 1889 v Ljubljani. — Zrelostni izpit je prebila 7. ju- lija 1909. — Službovala je kot brezplačna pomožna učiteljica na mestni dekliški osem- razrednici pri sv. Jakobu v Ljubljani. — Spomladi je začela boljbolj hirati. Dne 11. julija pa jo je Vsemogočni poklical v boljši svet. Blago umrlo so iskreno ljubile kolegije in otroci. Solze, ki so rosile de- hteče cvetje na njeni krsti, so bile blesteči biseri ljubezni in vdanosti.

— Okrajna učiteljska konferenca za črnomaljski okraj se je vršila dne 5. julija. Konferenci je predsedoval c. kr. nadzornik Josip Turk, ki je imenoval svojim namestnikom Riharda Megušarja iz Pod- zemlja. — Zapisnikarjem sta bila izvoljena Mara Tavčarjeva in Josip Gorišek. — Kon- ferenco je obiskal tudi c. kr. okr. glavarstva vodja Silvo Domicelj in dr. Josip Mantuani, ravnatelj deželnega muzeja. Nadzornik Josip Turk omenja, da zaradi svoje nesrečne bo- lezni ne poda daljšega referata. Toplo pri- poroča, naj se pri pouku upoštevajo kra- jevne razmere in enostavnost pouka. V po- navljalni šoli naj odpade vsak mehanizem ter naj se podava le to, kar je neobhodno potrebno za življenje. — Referati: a) „Kako zbuja šola v Belokranju večje negovanje snage in higijene“ — poročevalka G. Tav- čar; b) „Važnost roditeljskih sestankov“ — poročevalca E. Kamenšek in V. Burnik; c) „Varstvo umetnih in zgodovinskih spo- menikov“ — poročevalec dr. Josip Mantu- ani; d) „Narodna obrt in umetnost v Beli Krajini“ — poročevalca Leopoldina Bav- dkova in F. Lovšin. Vsi referati so bili z odobravanjem sprejeti. — V knjižnični in stalni odbor so bili izvoljeni vsi prejšnji člani. Sklenilo se je, naj se pouk v ponav- ljalni šoli prične s 15. oktobrom in konča